

ВОЛКОВА НАТАЛІЯ ВАСИЛІВНА

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри цивільного процесу, кандидат юридичних наук, доцент

ЗМІНИ ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ВІДПОВІДНО ДО СУДОВОЇ РЕФОРМИ ЩОДО ПЕРЕЛІКУ ЗАСОБІВ ДОКАЗУВАННЯ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ (ОКРЕМІ АСПЕКТИ)

Інститут доказування у цивільному судочинстві має наукову та практичну значимість, особливо в умовах судової реформи та реформування. Проаналізувавши норми нової редакції ЦПК України, необхідно зазначити, що взагалі даний інститут у цивільному судочинстві зазнав значних змін та доповнень, та зокрема щодо переліку засобів доказування, що є актуальним у науці цивільного процесуального права та судової практики та таким, що потребує подальшого дослідження.

Відповідно до ч. 2 ст. 76 ЦПК України надано вичерпний перелік засобів доказування, а саме: письмові, речові і електронні докази; висновки експерта; показання свідка [1].

Вперше до засобів доказування законодавець відносить електронний доказ як самостійний засіб доказування у цивільному процесі. Така необхідність введення електронного доказу як окремого засобу доказування у норми цивільного процесуального законодавства назріла вже давно. Норми минулої редакції ЦПК України взагалі не передбачали такого засобу доказування як електронний доказ, що в свою чергу приводило до певних труднощів у судовій практиці, оскільки на сьогодні інформаційні технології все активніше інтегруються в правове співтовариство України [2, с. 31].

Новелою цивільного процесуального законодавства є визначення електронного доказу в ст. 100 ЦПК України. Отже, законодавець визначає електронний доказ як інформацію в електронній (цифровій) формі, що містить дані про обставини, що мають значення для справи, зокрема, електронні документи (в тому числі текстові документи, графічні зображення, плани, фотографії, відео- та звукозаписи тощо), веб-сайти (сторінки), текстові, мультимедійні та голосові повідомлення, метадані, бази даних та інші дані в електронній формі. Такі дані можуть зберігатися, зокрема, на портативних пристроях (картах пам'яті, мобільних телефонах тощо), серверах, системах резервного копіювання, інших місцях збереження даних в електронній формі (в тому числі в мережі Інтернет).

Як справедливо зазначає О. Воронюк, що таке визначення є прогресивним, оскільки воно містить широкий перелік видів електронних доказів і джерел інформації, який не є вичерпним, що важливо, зважаючи на стрімкий технічний прогрес і появу нових видів електронних доказів і джерел, на яких такі докази можуть зберігатися [3, с. 12].

Позитивного відгуку заслуговує й те, що нарешті законодавець розмежує письмові та електронні докази як самостійні засоби доказування.

Крім того, у порівнянні з минулою редакцією ЦПК України, не є окремим засобом доказування пояснення сторін, третіх осіб та їх представників, допитаних як свідків. Натомість ч. 1 ст. 92 ЦПК України передбачає, що сторони, треті особи та їх представники за їх згодою, в тому числі за власною ініціативою, якщо інше не встановлено ЦПК України, можуть бути допитані як свідки про відомі їм обставини, що мають значення для справи. Новелою цивільного процесуального законодавства є також письмове опитування учасників справи як свідків (ч. 3 ст. 93 ЦПК України).

З приводу цього необхідно зазначити, що у цивільному процесуальному праві одна і та сама особа в судовому процесі не може одночасно займати статус сторони і свідка, третьої особи і свідка тощо. Також, аналізуючи норми цивільного процесуального законодавства необхідно звернути увагу, що відповідно ст. 78 ЦПК допустимими доказами є обставини справи, які за законом мають бути підтверджені певними засобами доказування, не можуть підтверджуватись іншими засобами доказування.

Оскільки пояснення сторін, третіх особи та їх представників, допитаних як свідків не входить до переліку засобів доказування відповідно до ч. 2 ст. 76 ЦПК України, то такі пояснення можна вважати як недопустимий доказ, оскільки вони за законом мають бути підтверджені певними засобами доказування. Для усунення певних протиріч в нормах цивільного процесуального законодавства пропонуємо доповнити ч. 2 ст. 76 ЦПК України таким засобом доказування, як пояснення сторін, третіх особи та їх представників, допитаних як свідків.

Отже, можна констатувати, що проведення судової реформи в Україні спрямовано на підвищення ефективності цивільного судочинства взагалі та щодо переліку засобів доказування у цивільному процесі, зокрема.

Список використаної літератури:

1. Цивільний процесуальний кодекс України : Закон України від 18 березня 2004 року № 1618-IV. Верховна Рада України. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>
2. Волкова Н.В. Щодо впровадження електронного документу як електронного доказу у цивільне судочинство України. Інформаційні технології у судочинстві : матер. всеукр. наук. – практ. конф. (Одеса, 18 квітня 2017 р.). Одеса : Фенікс, 2017. С. 31-34.
3. Воронюк О. Електронні докази: що вважати оригіналом а що копією? Закон і Бізнес. 2017. № 45 (1343). С. 12.

Ключеві слова: докази, доказування, засоби доказування, електронні докази, показання свідка, цивільне судочинство.

Ключевые слова: доказательства, доказывание, средства доказывания, электронные доказательства, показания свидетеля, гражданское судопроизводство.

Key words: evidence, proof, means of evidence, electronic evidence, testimony of the witness, civil proceedings.